

GOLD, Dore. Boj o Jeruzalém: Radikální islám, Západ a budoucnost Svatého města. Praha: Garamond, 2014. Vydání první. ISBN 978-80-7407-220-8.

Josef Kraus^a

Kniha *Boj o Jeruzalém*, s podnázvem *Radikální islám, Západ a budoucnost Svatého města*, z pera Doreho Golda, je v českém vydání novým příspěvkem zabývajícím se dlouhodobým konfliktem Židů či Izraelců se svým okolím na území historické Palestiny. Publikace je vydána s podporou izraelského velvyslanectví v Praze a její autor kromě diplomatických misí působil jako poradce izraelských premiérů Ariela Šarona a Benjamina Netanjahua. Čtenáři, který se problematikami Blízkého východu, státu Izrael a židovsko-palestinského konfliktu zabývá, je již na základě těchto úvodních informací zřejmé, jaký ideologický náboj a hodnotovou orientaci kniha má.

Jestřábí pohled na status Jeruzaléma, palestinskou otázku a izraelskou politiku autor demonstruje již na první stránce, kde plán bývalého izraelského premiéra Ehuda Baraka na rozdělení Jeruzaléma označuje za šokující a jeho nabídky Jásiru Arafatovi za nevysvětlitelné. Nicméně po lehce propagandistickém a politickém úvodu se kniha dostává k historickému vývoji města a židovského národa s ním spojeného. Kapitoly zabývající se starověkem, vývojem vztahů židovství a křesťanství a příchodem islámu do Svatého města patří mezi to nejlepší a informačně nejhodnotnější, co publikace nabízí. Lze jistě ocenit množství historických dat a údajů, které poskytnou čtenáři dobrý výklad tehdejšího dění a seznámí jej s klíčovými dějinnými událostmi. Nicméně i zde lze nalézt celou řadu autorových komentářů, hodnotících soudů a ideologicky motivovaných spekulací. Hovoří např. o značné toleranci židovského náboženství oproti tomu křesťanskému a islámskému, protože judaismus nikdy neobracel jiné národy na svou víru. Tato tolerance vede autora k předpokladu, že „židé vládli Jeruzalému spravedlivě a s ohledem na citlivé stránky ostatních náboženství“. Dávat příčinnou souvislost mezi nenucení ke konverzi a nejspravedlivější vládou je pochopitelně značně problematické a autor ji využívá cíleně k obhájení židovské nadvlády nad současným Jeruzalémem.

I v dalších pasážích se autor nevyhýbá idealizaci a romantizaci židovských dějin, přičemž nejvíce je oslavována éra krále Davida, o jehož důležitosti a historické významnosti panují mezi odborníky stále pochybnosti. Jakékoli nesouhlasné historické názory ovšem Gold odmítá s tvrzením, že jejich cílem je poškodit židovskou pozici a přičítá je (jmenovitě) radikálním islámským duchovním a nacionalistickým historikům. Je samozřejmě pravda, že hlasy zpochybňující postavení krále Davida či židovskou civilizační stopu v regionu často patří vedoucím představitelům arabské opozice. Ovšem nejedná se pouze o ně, tato debata je zcela legitimní mezi na standardním vědecko-historickém poli a Goldovy nářky tak lze vnímat jako nálepkování a dehonestaci těch, kteří v jeho názorech na židovskou civilizaci nesouhlasí. Vyzdvihnout lze části knihy o střetech náboženství prolínajících se na pozadí

^a Centre for Security and Military Strategic Studies, University of Defence, Brno, Czech Republic.
josef.kraus@unob.cz

křížových výprav, islámské expanze a osmanského dobývání Blízkého východu, přičemž téma Jeruzaléma je zde probíráno jen okrajově. Město se pak na stránky knihy vrací při teologických výkladech jeho důležitosti pro všechna tři světová monoteistická náboženství. Rovněž tyto pasáže jsou na velice dobré úrovni a Dore Gold na nich demonstruje své hluboké znalosti nejen judaismu a křesťanství, ale také islámské věrouky.

Druhá část publikace se blíže věnuje vzniku státu Izrael a jeho postavení na mezinárodním poli po druhé světové válce. Autor přibližuje komplikace stojící před židovským obyvatelstvem Palestiny, které touží po vytvoření vlastního státu. Zmiňuje zahraniční podporu i odmítání ze strany mezinárodního společenství, přičemž akcentuje otázku Jeruzaléma a sionistickou snahu o jeho začlenění a kontrolu nově vznikajícím státem. Vlastní židovský boj proti britské koloniální správě, vytvoření odbojářských uskupení a podnikání atentátů a teroristických útoků ze strany židovských radikálů ovšem zcela opomíjí. Naopak jsou vyzdvihovány izraelské úspěchy ve válkách s Araby, jednání s Jordánskem a arabsko-izraelský mírový proces.

Třetí a poslední část se už věnuje moderním dějinám s akcentem rizika islámského radikalismu nejen pro Izrael, ale pro celou západní civilizaci. Zde se opět projevuje silná jestřábí orientace autora, který na příkladu aktivit radikálních islámských uskupení, jako jsou palestinský Hamás, libanonský Hizballáh či mezinárodní organizace al-Káida, zdůrazňuje nezastupitelnou roli Izraele při ochraně náboženských památek a posvátných míst v Jeruzalémě. Nutno ihned dodat, že tyto pasáže jsou plně ideologicky motivovaných, často silně tendenčních a zavádějících informací. Kromě smíchávání naprosto nekompatibilních ideových proudů radikální ší'itské a sunnitské verze islámu vytváří Gold prazvláštní konstrukt spojující al-Káidu s mesianismem (či ší'itským mahdismem), její touhou po apokalypse a statusem Jeruzaléma. Autor předkládá čtenáři myšlenku, že jakékoli ústupky ze strany Izraele ohledně kontroly Jeruzaléma by mohly vést islámské radikály k úvaze, že soudný den se blíží, a povzbudit tak jejich teroristickou aktivitu vůči Západu. Výslovně spojuje rozdělení Jeruzaléma pod židovskou a arabskou kontrolu s nárůstem islámského radikalismu v oblasti, což je teze přinejmenším diskutabilní. Není ani překvapením, že kniha silně sekuritizuje téma Íránu. Tato země chce podle autora zcela zjevně získat jaderné zbraně a stojí za podporou prakticky všech islámských radikálů v celém regionu. Netřeba dodávat, že podobnou rétoriku zastává i současný izraelský premiér Netanjahu, jakkoli je reálná situace mnohem složitější a daleko méně jednoznačná.

Celkově je kniha Boj o Jeruzalém zajímavým počinem, v němž si problematiky znalý čtenář vychutná detailní historická fakta spojená s teologickou orientací tří světových náboženství, která se střetávají právě na území města Jeruzalém. Kniha je ovšem určena i širšímu publiku, které může získat základní představu o komplikovaném konfliktu, jeho podstatě a příčině mezi státem Izrael a jeho okolím. Nutností při četbě je ovšem filtrování autorovy cílené propagandy směřující k bezpodmínečné podpoře státu Izrael v jeho snahách o dominanci v regionu a udržení absolutní kontroly nad Svatým městem.